

מבט לאיראן

17 בספטמבר – 1 באוקטובר, 2017

עורך: ד"ר רז צימט

מוקד אירועי השבוע

◀ **כלי טיס בלתי מאוישים של משמרות המהפכה תקפו בשבוע שעבר כמה עמדות דאעש בגבול סוריה-**

עיראק. התקשורת האיראנית דיווחה כי בתקיפה נהרסו כלי רכב, ציוד צבאי ותחמושת. בתוך כך הצהיר קאסם סלימאני, מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, כי חיסול דאעש קרוב וכי בתוך חודשיים יוכלו איראן, רוסיה, סוריה ועיראק לחגוג את חיסול הארגון. סלימאני אמר, כי הדיפלומטיה אינה מספקת פתרון בכל המקרים וכי במערכה נגד דאעש, בדומה למאבק לשחרור פלסטין, אין מנוס ממלחמה.

◀ **לקראת סיום המערכה עם דאעש ממשיכה איראן להעמיק את מעורבותה הכלכלית בסוריה.** משלחת

איראן השתתפה בשבוע שעבר בתערוכת Expo בסוריה ודנה עם שר השיכון והעבודות הציבוריות ועם שר המים של סוריה בהרחבת שיתוף הפעולה הכלכלי בין שתי המדינות. במקביל הודיע בכיר בתעשיית הנפט האיראנית, כי בכונת איראן להקים בית זיקוק בסוריה עם כושר ייצור של 140 אלף חביות נפט ביום ולשקם שני בתי זיקוק נוספים.

◀ **לקראת משאל העם על עצמאות החבל הכורדי, שנערך בשבוע שעבר, נקטה איראן בשורת צעדים**

בגבולה הצפון-מערבי עם עיראק. ב-24 בספטמבר 2017 פתחו כוחות היבשה של משמרות המהפכה בתמרון צבאי בצפון-מערב איראן וב-26 בספטמבר 2017 תגברה איראן את מערך ההגנה האווירית שלה במערב המדינה ופרסה סוללות טילים בסמוך לגבולה עם החבל הכורדי. כמו כן סגרה איראן את גבולה האווירי עם כורדיסטאן העיראקית והפסיקה את כל הטיסות לחבל הכורדי וממנו.

◀ **ערב משאל העם ערך נשיא איראן רוחאני סבב שיחות טלפוניות עם נשיא רוסיה פוטין, נשיא תורכיה ארדואן**

וראש ממשלת עיראק אלעבאדי **והדגיש בפניהם את התנגדותה הנחרצת של איראן למשאל העם.** בניסיון אחרון וכושל לבלום את משאל העם ביקר מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני, בחבל הכורדי וניסה לשכנע את ההנהגה הכורדית לסגת מהכוונה לקיימו.

◀ **במקביל החריפו בכירים איראנים את הצהרותיהם כלפי הנהגת החבל הכורדי בצפון עיראק.** הם

הגדירו את משאל העם "מזימה" מצד ארה"ב וישראל לחלוקת מדינות האזור והזהירו מפני השלכותיו החמורות על החבל הכורדי, על עיראק ועל היציבות באזור. יועצו הבכיר של מנהיג איראן, עלי-אכבר ולאיית, ביטא היטב את עמדת איראן כאשר כינה את נשיא החבל הכורדי, מסעוד ברזאני, "סוחר של הציונים לצורך פיצול מדינות האסלאם" והצהיר, כי משאל העם אינו חוקי וחסר כל ערך.

נאום סלימאני בטקס לזכר קצין משמרות המהפכה

◀ קאסם סלימאני, מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, אמר בטקס לזכרו של קצין משמרות המהפכה, אל"מ מרתזא חסין-פור (Morteza Hossein Pour), שנהרג בראשית אוגוסט במזרח סוריה, כי הרצון למות מות קדושים הוא הגורם החשוב ביותר המושך צעירים איראנים לצאת לחזית הלחימה בסוריה ובעיראק ולהגן על המקומות הקדושים לשיעה. גורם נוסף הוא המצפון והאנושיות. כאשר הצעירים המאמינים והמהפכנים רואים כיצד אזרחים נתונים במצור בערי סוריה ועיראק, הם מבקשים להקריב את חייהם. בהתייחסו ללוחמי המיליציות השיעיות, שגויסו על-ידי איראן למערכה בסוריה, אמר סלימאני, כי כל מי שיצא להילחם בסוריה מעיראק, מאפגניסטאן ומפקיסטאן עשה זאת בהתנדבות.

◀ בטקס, שנערך בעיר לנגרוד (Langarud) שבמחוז גילאן, הצהיר סלימאני, כי חיסול דאעש קרוב וכי בתוך חודשיים יוכלו איראן, רוסיה, סוריה ועיראק לחגוג את חיסול הארגון. הוא אמר, כי דאעש ראה בעיראק ובסוריה גשר כדי להגיע לאיראן ואף אדם בר דעת לא יכול היה לצפות שאיראן לא תגיב ותאפשר לעיראק ולסוריה ליפול. סלימאני ציין, כי הדיפלומטיה אינה מספקת תשובה בכל המקרים ולעיתים אין מנוס ממלחמה, למשל: מלחמת איראן-עיראק, המאבק לשחרור פלסטין והמערכה נגד דאעש (תסנים, 21 בספטמבר 2017).

קאסם סלימאני נואם בטקס לזכרו של קצין משמרות המהפכה שנהרג בסוריה (תסנים, 21 בספטמבר 2017).

המעורבות האיראנית בסוריה ובלבנון

◀ התקשורת האיראנית דיווחה בערב ה-24 בספטמבר 2017, כי כלי טיב בלתי מאוישים של משמרות המהפכה תקפו כמה עמדות דאעש בגבול סוריה-עיראק והשמידו אותן. סוכנות הידיעות מהר (Mehr) מסרה, כי בתקיפה במזרח דיר אלזור נהרסו כלי רכב, ציוד צבאי ותחמושת.

◀ קצין משמרות המהפכה, רזא סנג'ראני (Reza Sanjarani), שהיה אחראי על מרכז אימונים של חטיבת פאטמיון האפגאנית הפועלת בסוריה, נהרג ב-23 בספטמבר 2017 (תסנים, 24 בספטמבר 2017).

◀ הלווייתו של מחסן חג'ג'י (Mohsen Hojaji), לוחם משמרות המהפכה שנשבה בראשית אוגוסט 2017 על-ידי דאעש בגבול סוריה-עיראק והוצא להורג זמן קצר לאחר מכן, התקיימה בעיר משהד (27 בספטמבר 2017) בהשתתפות בכירים איראנים ואזרחים רבים. שעות ספורות לפני ההלוויה הגיע גם מנהיג איראן, עלי ח'אמנהאי, לחלוק כבוד אחרון לחג'ג'י. גופתו של חג'ג'י הושבה לפני מספר שבועות במסגרת עסקת חילופי שבויים וגופות בין חזבאללה לדאעש, אך הבאתו לקבורה באיראן התעכבה משום שרק חלק מהגופה הועברה לידי חזבאללה והוחלט לדחות את טקס הלווייתו עד להשבת כל גופתו.

המנהיג ח'אמנהאי מנשק את ארונו של מחסן חג'ג'י (האתר הרשמי של מנהיג איראן, 27 בספטמבר 2017).

◀ משלחת איראנית, שהשתתפה בתערוכת Expo בסוריה, נפגשה עם חסין ערנוס (Hussein Arnous), שר השיכון והעבודות הציבוריות של סוריה, ועם שר המים הסורי, נביל אלחסן, ודנה עימם בהרחבת שיתוף הפעולה בין שתי המדינות. השר ערנוס אמר, כי המשלחת האיראנית הייתה הגדולה ביותר בתערוכה, שעסקה בהזדמנויות לשיקום סוריה בעקבות מלחמת האזרחים, וכללה 25 חברות. בפגישת שר המים הסורי עם חברי המשלחת בראשות סגן שר האנרגיה האיראני נידונו אפשרויות שיתוף הפעולה בין חברות איראניות וסוריות בתחומי המים, הביוב וההשקיה (סאנא, 24 בספטמבר 2017). כשבועיים קודם לכן קיים שר החשמל הסורי, מחמד זהיר ח'רבוטלי (Mohammad Zuhair Kharboutli) ביקור בטהראן במהלכו חתמו שתי המדינות על חוזים בשווי מאות מיליוני אירו לשיתוף פעולה בתחום החשמל.

◀ בכיר במרכז המחקר של תעשיית הנפט האיראנית הודיע, כי בכוננת איראן להקים בית זיקוק בסוריה. בית הזיקוק יפעל בסמוך לעיר חמץ עם כושר ייצור של 70 אלף חביות נפט ביום בשלב הראשון, שיתרחב בהמשך ל-140 אלף חביות נפט ביום. בית הזיקוק ישתמש בנפט סורי כחומר גלם ובידע איראני. הקמתו תתבצע באמצעות קונסורציום של חברות מאיראן, סוריה וונצואלה. כמו כן תשקם איראן שני בתי זיקוק נוספים בסוריה (איסנ"א, 26 בספטמבר 2017).

המעורבות האיראנית בעיראק

◀ ערב משאל העם על עצמאות החבל הכורדי בצפון עיראק פרסמו שרי החוץ של איראן, עיראק ותורכיה בניו-יורק הודעה משותפת בה הדגישו את התנגדותם הנחרצת למשאל העם וקראו למנהיגי החבל הכורדי להימנע מקיומו. בתום פגישה, שהתקיימה בשולי כינוס העצרת הכללית של האו"ם, הדגישו שלושת שרי החוץ את הצורך בשמירת לכידותה הטריטוריאלית של עיראק והביעו דאגה מהכוונה לקיים את משאל העם המסכן, לטענתם, את הישגי המערכה נגד דאעש. בהודעה נאמר, כי משאל העם מנוגד לחוקה העיראקית, אינו משרת את האינטרסים הכורדים ועלול ליצור מתיחות וסכסוכים חדשים באזור. שרי החוץ קראו בהודעתם לקהילה הבינלאומית להתערב בניסיון לשכנע את שלטונות החבל הכורדי לבטל את משאל העם (איסנ"א, 21 בספטמבר 2017). בתוך כך הצהיר נשיא תורכיה ארדואן, כי איראן ותורכיה עשויות להחליט על הטלת סנקציות משותפות נגד כורדיסטאן העיראקית אם משאל העם לא יבוטל (רויטרס, 23 בספטמבר 2017). ב-24 בספטמבר קיימו נשיאי איראן ותורכיה שיחת טלפון ביניהם בה דנו במשאל העם בחבל הכורדי. הנושא עלה גם בשיחת הנשיא רוחאני עם נשיא רוסיה פוטין ב-25 בספטמבר 2017 (מהר, 24-25 בספטמבר 2017).

◀ סגן שר החוץ האיראני, עבאס עראקצ'י (Abbas Araqchi), שב והביע, אף הוא, את התנגדות איראן למשאל העם. בכינוס שרי החוץ של הארגון לשיתוף פעולה אסלאמי (OIC), שהתקיים במקביל לכינוס העצרת הכללית של האו"ם בניו-יורק, אמר עראקצ'י, כי איראן תומכת בשמירת הלכידות הטריטוריאלית, הריבונות והאחדות הלאומית בעיראק במסגרת החוקה העיראקית (פארס, 23 בספטמבר 2017).

◀ יועצו של המנהיג העליון ושר ההגנה לשעבר, חסין דהקאן (Hossein Dehghan), הזהיר ערב משאל העם, כי אף אחד אינו מוכן לשאת כורדיסטאן עצמאית. הוא ציין, כי אם הכורדים יפעלו בתבונה, הם לא יבחרו בדרך העצמאות, מכיוון שהחבל הכורדי חסום ביבשה ושכנותיו אינן מוכנות להסכים לעצמאותו (iscanews.ir, 23 בספטמבר 2017).

◀ יועצו הבכיר של המנהיג העליון, יחיא רחים צפוי (Yahya Rahim Safavi), הגדיר את משאל העם "מזימה חדשה מצד ארה"ב והמשטר הציוני באזור" לאחר תבוסת דאעש בסוריה ובעיראק. הוא ציין, כי ללא קשר לתוצאותיו, הוא לא יתקבל על-ידי הממשלה המרכזית, הפרלמנט והכוחות הצבאיים בעיראק (תסנים, 25 בספטמבר 2017).

"משאל עם של מוות", קריקטורה של סוכנות הידיעות תסנים (24 בספטמבר 2017) בגנות משאל העם בחבל הכורדי.

◀ על-אכבר ולאיתי (Ali-Akbar Velayati), יועצו הבכיר לעניינים בינלאומיים של מנהיג איראן, תקף בחריפות את נשיא החבל הכורדי, מסעוד ברזאני, וכינה אותו "מתווך של הציונים לצורך פיצול מדינות האסלאם". הוא ציין, כי משאל העם אינו חוקי וחסר כל ערך (מהר, 26 בספטמבר 2017).

◀ ב-24 בספטמבר 2017, יממה לפני משאל העם בצפון עיראק, פתחו כוחות היבשה של משמרות המהפכה ושל הצבא הסדיר בתמרון צבאי במחוזות כורדיסטאן ומערב אזרביג'אן שבצפון-מערב איראן בסמוך לגבול עם עיראק. למחרת משאל העם תגברה איראן את מערך ההגנה האווירית שלה במערב המדינה ופרסה סוללות טילים בסמוך לגבולה עם החבל הכורדי בצפון-עיראק (תסנים, 26 בספטמבר). במקביל סגרה איראן את הגבול האווירי עם כורדיסטאן העיראקית והפסיקה את כל הטיסות לחבל כורדיסטאן וממנו. דובר המועצה העליונה לביטחון לאומי, כיואן ח'סרווי (Keyvan Khosravi), אמר כי כל הטיסות האיראניות לשדות התעופה הבינלאומיים בסלימאניה ובארביל וכל הטיסות מכורדיסטאן העיראקית העוברות דרך שמי איראן בוטלו לבקשת הממשלה המרכזית בבגדאד (תסנים, 24 בספטמבר 2017). איראן הכחישה, עם זאת, דיווחים שהתפרסמו בתקשורת על התקיפת יעדים בכורדיסטאן העיראקית על-ידי ארטילריה איראנית. דובר משרד החוץ האיראני, בהראם קאסמי (Bahram Qasemi), אמר, כי מדובר בדיווחים חסרי בסיס. הוא סירב להתייחס לאפשרות כי איראן תוריד את דרג יחסיה הדיפלומטיים והכלכליים עם החבל הכורדי (מהר, 25 בספטמבר 2017).

◀ נשיא איראן, חסן רוחאני, שוחח ב-24 בספטמבר 2017 בטלפון עם ראש ממשלת עיראק, חידר אלעבאדי, והדגיש בפניו את תמיכת איראן בלכידותה הטריטוריאלית של עיראק לנוכח משאל העם בחבל הכורדי. ראש ממשלת עיראק הודה לרוחאני על תמיכת איראן והדגיש את הצורך בחיזוק שיתוף הפעולה בין טהראן לבגדאד בכל המישורים (תסנים, 24 בספטמבר 2017).

"תוצאת משאל העם על עצמאות כורדיסטאן" (סוכנות הידיעות תסנים, 25 בספטמבר 2017).

◀ נשיא החבל הכורדי, מסעוד ברזאני, אישר במסיבת עיתונאים שקיים ב-24 בספטמבר 2017 לקראת משאל העם בחבל הכורדי, כי שוחח מספר ימים קודם לכן עם מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני (Qasem Soleimani), שביקר בחבל. נציג חבל כורדיסטאן באיראן, נאט'ם דבאע' (Nazem Dabbagh), אמר בריאיון עיתונאי, כי סלימאני ביקר בארביל ובסלימאניה והמליץ לשלטונות הכורדים שלא לקיים את משאל העם ובתמורה תפעל איראן לקידום הסכמים בין החבל הכורדי לממשל המרכזי בבגדאד שיביאו לפתרון חילוקי הדעות ביניהם (אלף, 25 בספטמבר 2017). לפני כשבועיים דיווחו כלי תקשורת כורדים על ביקור נוסף, שקיים סלימאני בראשית ספטמבר בארביל שבחבל הכורדי בניסיון לשכנע את ההנהגה הכורדית לבטל את משאל העם.

◀ ועדת המג'לס לביטחון לאומי ולמדיניות חוץ קיימה בראשית השבוע שעבר דיון בנוגע למשאל העם בחבל הכורדי. בדיון בהשתתפות סגן שר החוץ לענייני ערב ואפריקה, חסין ג'אברי אנצארי (Hossein Jaber Ansari), מסר יו"ר הועדה, עלאא' אל-דין ברוג'רדי (Alaeddin Boroujerdi), דיווח בנוגע למשאל העם ולהחלטות שהתקבלו על-ידי איראן בסוגיה זו. ברוג'רדי כינה את משאל העם "תוכנית ציונית" ואמר, כי היא מזיקה בראש וראשונה לכורדים ולחבל הכורדי ולאחר מכן גם לשכנותיה של עיראק ולאזור כולו. סגן שר החוץ אמר בדיון, כי איראן, תורכיה ועיראק ינקטו בצעדים הדרושים לנוכח ההתפתחויות בחבל הכורדי (פארס, 24 בספטמבר 2017). יו"ר המג'לס, עלי לאריג'אני, הביע צער על קיום משאל העם ואמר, כי איראן הזהירה בעבר משלחות מהחבל הכורדי שביקרו בה, כי משאל העם ייצור משבר חדש בעיראק ובאזור. הוא ציין, כי איראן מתנגדת לחלוקת עיראק וכי משאל העם אינו משרת את האינטרסים של עיראק או של הכורדים (ח'בר אונליין, 26 בספטמבר 2017).

מסעוד ברזאני בכיסו של נתניהו (העמוד הראשי של כיהאן, 26 בספטמבר 2017).

◀ ב-27 בספטמבר 2017 קיימה מליאת המג'לס דיון סגור, שעסק במשאל העם בצפון עיראק. בדיון הציג מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי, עלי שמח'אני (Ali Shamkhani), את השלב הבא באסטרטגיה האיראנית לנוכח ההתפתחויות בחבל הכורדי. שמח'אני העריך, כי בעקבות משאל העם יימשכו השיחות בין איראן, עיראק ותורכיה וכן שיחות עם נציגי הקבוצות והמפלגות בחבל הכורדי ובמקביל יינקטו סנקציות נגד החבל. הוא ציין, כי איראן תתמוך בכל צעד עליו תחליט ממשלת עיראק בעניין זה. בהתייחסו להפגנות התמיכה במשאל העם, שהתקיימו בקרב הכורדים באיראן, אמר שמח'אני, כי מדובר בהבעת סולידריות טבעית וכי אין מקום לדאגה מכך (מהר, 27 בספטמבר 2017).